

Daršan:

Švejk v III. cesarstvu.

»Vossische Zeitung« je priobčila naslednjo objavo:

»Nobenega Hitlerjevega pozdrava v ječaj. — Okrožnica mecklenburškega justičnega ministrstva pristojnim oblastem poudarja, da se v jetnišnicah ne sme dopustiti Hitlerjevega pozdrava niti kot pozdrava jetnikov napram uradnikom niti kot medsebojnega pozdrava med jetniki. Hitlerjev pozdrav, tako poudarja ministrsko navodilo, je pozdrav svobodnega nemškega moža. Za pozdrav jetnikov ostanejo pravomočni dosedanj predpisi. Jetniki morajo torej še nadalje pozdravljati uradnike s tem, da snamejo čepico, oziroma da gredo mimo uradnika v pozoru.«

Nesmrtni junak c. kr. svetovno-vojniške armade Švejk sedi trenutno baš v nemškem zaporu.

Paznik pozove Švejka: Švejk, stopi naprej!

Švejk: Gospod inšpektor?

Paznik: Danes zjutraj, ko ste šli po kavo, ste me pozdravili s Hitlerjevim pozdravom...

Švejk: Ker smo sedaj vsi skupaj ena sama velika ljudska skupnost, kakor sem čital v časopisu.

Paznik: Jetniki, Judi in marksisti ne spadajo v ljudsko skupnost. Hitlerjev pozdrav je določen samo za svobodne ljudi.

Švejk: To bi pa moglo povzročiti komplikacije, gospod direktor. Kako je potem s tistimi, ki so že sedeli v ječaj? Saj smo še nedavno imeli nacije vseh vrst med seboj: še celo neki morilec je bil zraven.

Paznik: — na primer s takimi kot si ti, svinja. Drži gobec!

Švejk: Javljam pokorno, da sem svinja. Zakaj pa ne, gospod jetniški general? Toda prav za prav ni zelo človekoljubno, da nam prepovedujete Hitlerjev pozdrav, ko so vendar proste vaje zelo zdrave za človeško telo. V Popovitzu smo imeli moža, ki...

Paznik: Gobec! Tri dni temnice!

Švejk: Temnica ni slaba iznajdba; tam si lahko odpočiješ oči in pridno razmišljaš o »Führerju«, ker razmišljanje ne nasprotuje hišnemu redu. Toda resnično, gospod jetniški mojster, iz vsega srca mi je žal, da nam gospodom zločincem ne dovolite, da bi manifestirali svojo zvestost zvezanost s Führerjem. Iz vsega srca, gospod predsednik...

Paznik: Odpeljite ga!

Švejk: Heil Hitler, Herr Abkanzler! Habe die Ehre...

Hitler se boji zamere v Rimu. Mussolini je nekaj godrnjal nad nemškim fašizmom. Zato je poslal v Rim Göringa, da potolaži italijanskega »voditelja«. Göringa sta spremljala princ Filip Hessenski in državni tajnik Körner.

Sabotaža razorožitvene konference.

Henderson zahteva jasnosti.

Te dni je nastala v Ženevi govorica, da namerava sodrug Artur Henderson odložiti predsedstvo razorožitvene konference. Dejansko se je bavil s to mislijo in jo je tudi pojasnil angleškemu poročevalcu.

Henderson je bil vedno optimist. Omajale ga niso krize konference in ne intrige. Po izstopu Nemčije je zahteval, da naj se konferenca vrši dalje, ker bi ženevska konferenca nemoteno lahko nadaljevala svoje delo ter izdelala načrt konvencije. Velele pa naj bi se med tem pogajale z Nemčijo, da se zopet vrne v Ženevo. Vse to se pa ni zgodilo. Posamezne vladne pisarne čakajo, v Ženevi ostali delegati so pasivni. To je Hendersona razočaralo. Vrh tega je italijanski delegat odklonil sodelovanje, ameriški zastopnik je popolnoma pasiven, Japonska pa je v opoziciji. Vse to je Hendersona, kljub temu, da se za stvar idealno žrtvuje, kakor je dokazal s svojimi nastopi in posetom večjih glavnih mest v Evropi, spravilo v popolno resignacijo.

Odvrnilo ga je od tega koraka delavstvo. Tudi Macdonald mu je obljubil več podpore, zlasti ko je Henderson očital angleškemu tisku, da ga ne podpira in da je angleški tisk v velikih meri kriv položaja.

Po izstopu Nemčije, je rekel Henderson, nima razorožitve skoraj nobenih zagovornikov več v Ženevi. Ob takih razmerah bi Henderson ne mogel ostati več v Ženevi. Če se ne pokaže v kratkem več volje, tedaj Henderson ne more napraviti drugega, kakor odložiti mesto v svetu Društva narodov.

Pokazalo se bo, koliko važnosti prisojajo velele razorožitvi. Če se razorožitveno delo konference ne bo nadaljevalo, bo Henderson odšel. Z njegovim odhodom bo pa tudi resno delo na tej konferenci vsaj za nekaj časa pokopano.

Imperialisti pač razorožitve ne marajo?!

Kaj nameravajo z Društvom narodov?

Kakšno »društvo narodov« bi prijalo fašizem?

Komisija razorožitvene konference razpravlja dalje o problemu razorožitvene konference ter je določila na zadnji seji šest poročevalcev.

Pomembnejše pa je, da govore tudi o reorganizaciji Društva narodov. Zadnjič je bil Hitlerjev zastopnik in ministrski predsednik v Rimu. Mussolini mu je baje obljubil, da bo posredoval sklicanje štirih velesil (Anglije, Italije, Francije in Nemčije). Tam naj bi se sklepalo o reorganizaciji Društva narodov. Glede

tega vprašanja sta dve glavni smeri: ena, da se vztraja na mirovni pogodbi, druga, da se da Nemčiji popolna enakopravnost tudi v oboroževanju ter preosnuje Društvo narodov.

Ta verzija je prav nevarna, ker je kapitalizem jako zadovoljen s Hitlerjem. In čim zmaga ta struja nastane nevarnost, da Društvo narodov izgubi še tisti navidezno moralni pomen, ki ga je imelo doslej, ker postane tudi na zunaj vidna domena mednarodnega kapitalizma.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!**Hitlerjansko priznanje**

Mnogo milijonov je glasovalo zanj pogojno.

Nemški fašizem je ves navdušen nad svojo »sijajno« zmago. »Frankfurter Zeitung« je ob tem navdušenju vendarle zapisala v svojem članku: »mnogo milijonov je glasovalo zanj le pogojno«, ki bi sicer nesramno lagali, če bi trdili, da so pravi narodni socialisti v zmislu programa organizacije in prakse.

Te besede so močan očitke vesti, močan pojav zavesti, da so v Nemčiji vsak dan slabše socialne razmere in da je nad šest milijonov ljudi, ki so volili, lačnih in raztrganih. Ti ljudje zahtevajo kruha in obleke. Milijone ljudi pa je tudi, ki se niso mogli upreti terorju in so z gnjevom v svojem srcu in misleč,

vsaj pride ura, z nejnauško hinavščino afirmirali fašizem s svojim glasovanjem. Štiri milijone ljudi je glasovalo domala proti fašizmu. Kje so in koliko je pravih pristašev?

Ni torej čudno, če se nemški tisk že prve dni po volitvah sramežljivo, dasi prikrito opravičuje in kaže svojo negotovost glede »prepričanja in zavesti« na volišče z moralno in fizično silo priganih čred.

Krvavi poboji v Španiji.

Volilna borba je zahtevala že smrtno žrtve.

V Španiji se vrši srdita volilna borba za volitve v državni zbor, ki se bodo vršile prihodnjo nedeljo. V Barceloni je proglašena generalna stavka in je ves promet ustavljen. Prišlo je do krvavih spopadov med stavkajočimi in policijo, pri katerih je bilo na obeh straneh več mrtvih in ranjenih.

Doma in po svetu.

Velik uspeh s. dr. Topalovića v Pragi. Češki listi v Pragi so prinesli obširna poročila o lepo uspelem predavanju s. dr. Živka Topalovića iz Beograda, katero je imel 9. nov. v Socijalnem zavodu v Pragi. Tudi oficijelni organ »Prager Presse«, ki ga izdaja češkoslovaška vlada, je objavil sliko dr. Topalovića in daljši izveček njegovega predavanja o socijalnih in gospodarskih razmerah Jugoslavije. Enako je obširneje poročalo o tem tudi »Pravo-Lidu«, dnevnik češkoslovaške socijalne demokratske stranke v Pragi.

Četrtekovo »Jutro« prispeva odličan prispevek k blatenju avstrijskega socialnodemokratskega delavstva. V članku je naslikana duša ljudi okoli »Jutra«. Avstrijska socialna demokracija je ustvariteljica demokratske republike in priporiteljica državljanskih pravic kakor tudi delavskega varstva. Oborožena splošna reakcija po raznih državah pod patronanco fevdalcev in kapitalistov krati te pravice narodom, večinoma s tem, da prelomlja svojo prisego na ustavo in narod. Razlika je le ta, da se ta reakcija imenuje v vsaki državi nekoliko drugače. Po vseh diktatorskih državah pa reakcija kate-regakoli imena javno ali tajno soglašajo med seboj. Od tod smešenje ogromnega političnega in socialnega dela, ki ga je delavstvo izvršilo doslej. Naj bo nacionalna, klerikalna, stanovska ali plemenska reakcija: namen je vedno isti. In kdor soglašajo z načrti reakcije, je reakcionar in sovražnik delavskih in socialnih pravic ali sploh državljanskih pravic naroda.

Za odpravo nočnega dela v pekarnah v Zagrebu. V ponedeljek se je zbralo pred bansko palačo v Zagrebu okoli 500 pekovskih delavcev, ki so zahtevali odpravo nočnega dela v pekarnah. Šef socialnopolitičnega oddelka je povedal, da se stvar proučuje ter da bo v kratkem rešena.

Novo davčno breme za nameščence. Po taksnem zakonu nameravajo uvesti desetodstotni davek na nameščenske službene pogodbe. Nameščenci že danes plačujejo službeni davek. To bi bila nova, torej dvojna obremenitev, ki bi močno zadela nameščence in gospodarstvo.

Tone Maček:

22

Slučaj Kumberger.

Ko je bilo vse zloženo v spodnji etaži, je šel Janez zopet iskat novo cizo, ki je bila na vsaki etaži samo po ena. Ravno kar jo je uporabljala neka druga tovaršija, ki je tudi spravljala les in Janez je moral čakati, dokler ni bila gotova.

Zopet so naložili, zopet peljali po ozkem in zametanem rovu, po razklopotanem tiru s skrivljenimi tračnicami, zopet so morali cizo parkrat vzdigovati, ker se je iztirila, in zopet so obstali pred enakim malim spuščalnim jaškom, po katerem so spuščali svoj les navzdol na tretjo etažo. K sreči je tam stala prazna ciza, ki je trenutno ni nihče uporabljal, in France in Janez sta takoj začela nalagati, medtem ko se je Kurent pripravljaj, da po lestvi skozi ozko luknjo pride za njima. Tedaj je vprašal France Janeza:

»Odkod pa ve stari vse te učenosti, ki jih je poprej razkladal. Saj je govoril kakor kak profesor.«

»Stari ve, še marsikaj drugega. Ima dva študirana sina. Starejši je dokončal gimnazijo in namerava iti na visoko šolo. Mlajši je pa tudi bil v Ljubljani v samostanskem internatu, kjer pa je ušel, ker se mu ni dopadlo. Dosti je stari slišal od

svojih fantov, še več pa se je naučil iz knjig, ki jih imajo pri njem doma polno omaro.«

»Jaz grem takoj na odkop,« je dejal stari, »vidva pa čimprej pripeljita les.«

Rinila sta cizo nekaj časa naravnost, nato pa je bilo treba v ostrem ovinku zaviti na levo in pozneje zopet na desno. Ovinki so bili tako ostri in tesni, da štiri do pet metrov dolgih podpornikov nista mogla podolž spraviti naprej. Morala sta jih pri vsakem ovinku razložiti in vsakega posameznega pokončno prenesti skozi ovinek. Nazadnje sta vendar dospela pred izkop. Tam sta razložila les tesno k steni in France je odpeljal prazno cizo nazaj, kjer so jo vzeli. Ko se je vrnil, sta Kurent in Janez že pridno mahala z ostrimi čekani po široki premogovni steni in odvaljevala cele kose bleščeče rude, ob svitu motnih leščerb, kakor dva, do pasu naga podzemski demoni.

Janez mu je pokazal, kaj naj dela:

»Najprej si sleči srajco. Oblečen tu ne boš mogel delati.«

France si ni dal dvakrat reči, saj je bil že do kože premožen in se mu je pôt zlival po bedrih v škornje.

»Porini, gare! tu sem do konca tira.«

Gare so bile podobno vozilo kakor ciza, le s tem razločkom, da so imele štiri lesene stene pritrjene s kljukami na železne ogelne ročice tako, da je bilo vsak čas mogoče sneti poljubno izmed štirih strani.

»Tukajle imaš železne kadunje, tu pa motikogrebačo. Z grebačo napolni kadunje in jih izsijplj v gare, dokler ne bodo polne. Potem ti bom jaz pomagal jih odpeljati in ti bom pokazal, kako in kam jih moraš izprazniti.«

France se je z vneto lotil posla, čeprav je bil že precej utrujen. Ni hotel, da bi ga kdo imel za mežvo. Grabil je premog z motiko v kadunje, jih nosil polne k garam, dvigal visoko nad glavo in izsijpaval premog vanje. Ko je ponovil to kakih štiridesetkrat, so bile gare polne.

Pristopil je Janez in skupno sta jih odrinila, opiraje se s hrbti v zadnjo steno, iz odkopa v rov. Ponekod so se zagnale, da sta jih morala zadrževati, drugod sta se morala zopet s hrbti upirati, da sta jih zrinila po strmim tiru.

»Glej, na temle mestu se moraš vedno cel obesiti na zadnjo stran, da se prednji konec gar nekoliko dvigne, ker so tračnice tu neenako spojene, sicer se ti gare »zakoljejo«, to se pravi, padejo s tira. Tukajle, na tem mestu, moraš pa zadnji konec gar močno tiščati na levo, ker leže splojni konci tračnic navzkriž. Tamle, kjer je rov čisto stisnjen in nizek, pa ne smeš držati rok zgoraj na robu stranice, ker bi ti sicer nalomljene prečke lahko posnele kožo s prstov.«

Med takimi navodili sta končno prirnila gare do zbiralnega šahta, v katerega so iz vseh etaž izsijpavali premog.

(Dalle prihodnjič.)

Volitve v upravo Pokojninskega zavoda za nameščenice v Ljubljani se ne bodo vršile, ker je bila na podlagi dogovora vložena samo ena kandidatna lista. V zmislu volilnega reda za Pokojninski zavod se smatra vložena lista, če ni drugih, za izvoljeno. V novi upravi Pokojninskega zavoda so zastopane naše organizacije po naslednjih članih in članicah. Za Slovenijo: II. skupina član Svetek Franc, Celje, nam. Munda Franc, Celje; član Berdajs Jože, Ljubljana, nam. Haderbole Viktorija, Ljubljana; IV. član Pelikan Hubert, Maribor, nam. Pivka Dora, član Novak Ivan, Maribor, nam. Eržen Viktor, Maribor; V. član Golmajer Joža, Ljubljana, nam. Vuk Ivan, Ljubljana. Za Dalmacijo: član Kovačević Mato, Split, nam. Vekarič Živko, Sušak. — S tem aktom je uprava Pokojninskega zavoda za nameščenice za poslovno dobo izvoljena. Nova uprava naj bi zlasti pospeševala, da se zavarovanje razširi na vso državo in da se pritegnejo v zavarovanje stroške privatnih nameščenic, zlasti trgovskih.

Komunistični dijaki pred sodiščem v Beogradu. Pred državnim sodiščem za zaščito države so bili obsojeni dijaki ljubljanske vseučilišča: Boris Vojniković na 5 let, Konrad Venigerholz na 3 leta, Dušar Bole na eno leto, Lidija Šentjura na 2 leti, Ivanka Muračević na 2 leti, Fedor Kovačič na 6 mesecev ječe. Boris Kidrič je bil oproščen.

50 letnica. Že od nekdaj priznana znamenita kreme za čevlje »Šmolpasta« (reg. zašč. znamka »Schmolpasta«) slavi letos 50 letnico svojega obstoja. Ta redek jubilej lahko slave samo taki izdelki, ki so si pridobili popolno zaupanje konsumentov in trgovcev, torej izdelki, ki so se jim najbolj priljubili. »Šmolpasta« si je to zaupanje pridobila z vedno enako, odlično kakovostjo blaga, ki je obenem najboljši sredstvo za konserviranje usnja, ter z rečnim poslovanjem in si je znala to zaupanje tudi ohraniti. V teku 5 desetletij je bila »Šmolpasta« nagrajena v Parizu, Rimu, Dunaju, Budimpešti, Atenah, Osijeku itd. itd. z 25 najvišjimi odlikovanji (zlatimi in srebrnimi kolajnami), s čimer je bila ta znamka deležna takorekoč mednarodnega priznanja. »Šmolpasta« se izdeluje v Mariboru, v kemično-tehnični tvornici »Unio« družba, to je manjše podjetje, ki pa je v vsej Jugoslaviji na najboljšem glasu in je jugoslovanski industriji prav gotovo le v čast.

Trojni spominski dan na Dunaju prepovedan. V listu »Der Wiener Tag« piše Maks Schreier o proslavi petnajstletnice avstrijske republike. Dne 15. novembra 1918 je bila ustanovljena demokratična republika avstrijska. Novembra istega leta je umrl voditelj avstrijske socialne demokracije in novembra letos je minilo deset let, odkar županije dunajski občini verni učenec Adlerjev Karl Seitz naravnost vzorno za vsa velenesta. Zgodovinske so zasluge delavstva za republiko, zgodovinsko udejstvovanje dr. Adlerja in dunajskega župana v občini. Ob ustanovitvi republike Avstriji niso imeli prijetnih občutkov; republika je bila majhna, naložili so ji težka bremena, toda konec je bilo zločinske vojne in dosegli so svobodo in svobodno demokratično republiko. Avstrija, zlasti Dunaj, je s svojim smotrenim razvojem in napredkom, dobila velik mednarodni ugled. Zlasti se je v petnajstih letih storilo mnogo v prid delavstva. Ta prošlava, ki bi bila dostojno demonstrirala solidarnost demokratičnega prebivalstva, je bila prepovedana, da bi bila mednarodnemu svetu dokazala enotnost mišljenja prebivalstva. Manifestacija bi bila povsem nekaj nasprotnega, kakor manifestacije in volitve na diktat v Nemčiji. Prav s tem diktatom se je v nedeljo Nemčija predvsem svetom do skrajnosti ponižala in razkrinkala.

Dunajski proračun pasiven. Kljub vsemu varčevanju je dunajski proračun za leto 1934 pasiven za 108 milijonov. Dunajska občina je bila več let aktivna. Sedaj ji je pa klerikalna vlada naložila ogromne nove davke, da s tem otežkoči položaj socialno-demokratične občine. Dunajska občina bo morala zaradi tega omejiti

Ob petnajstletnici.

Letos v oktobru je minulo petnajst let od razpada Avstro-Ogrske monarhije, na koje ozemlju so sproščeni narodi formirali nove državne tvorbe, med temi tudi Jugoslavijo.

V to obletnico pada tudi datum končnoveljavne priključitve mesta Maribora z vsem njegovim zaledjem naši državi.

Določitev mej nasledstvenih držav se ni izvršila brez trenj. Ni bilo namreč lahko razkosati ozemlja, ki je tvorilo dolga stoletja eno veliko celoto in potegniti na primer narodnostne meje tam, kjer so bile bodisi potom razvoja, umetno ali pa tudi nasilno zabrisane že dolga desetletja in morda tudi stoletja. Baš to vprašanje pa je tudi igralo veliko vlogo pri določevanju severne meje Jugoslavije in še posebej v pogledu na Maribor in njegovo okolico.

Kakor povsod, je šlo tudi na temu terenu ne samo za prazen kos zemlje, ampak za usodo na njej naseljenega prebivalstva v zvezi s problemi narodnega, gospodarskega in kulturnega značaja.

Spričo odločanja o tako važnih stvareh pa ni mogel ostati ravnodušen nihče izmed prizadetega prebivalstva, pa bodisi da je bil zainteresiran na stvari iz tega ali onega ozira, ali iz več ozirov hkrati.

Tudi delavstvo, živče v Mariboru in okolici, pri reševanju teh vprašanj in vprašanja bodoče državne pripadnosti ni moglo ostati postrani. Opredelilo se je. Toda pri tej opredelitvi delavstva, katerega en del je bil za pripadnost Avstriji, ni igralo vloge samo narodno vprašanje, kot se to mnogokrat povdarja, ampak tudi še več drugih vprašanj, ki za delavca niso sporedne važnosti. Med temi ne v zadnji vrsti vprašanje svobode in demokracije, o kateri je mislil marsikdo, da mu ogromna masa delavstva preko meje s svojim izbornim izgrajenim organizacijskim aparatom in vplivom nudi več garancij, kot pa jih bo imel v novo nastajajoči državi. (Najnovejši dogodki so pokazali drugače.)

Bistvo vsake revolucije, ki teži za uresničenjem demokratičnih načel, je,

gradbo stanovanj in seči celo po znižanju plač. Klerikalci s tem niso zadeli samo dunajsko občinsko upravo, ampak tudi stotisoče občinskih nameščenic in delavcev.

Dolar je padel na evropskih borzah skoraj za 40%.

Ljubljana.

PEVSKI ZBOR »SVOBODE« IZ JAVORNIKA bo gostoval na II. delavskem prosvetnem večeru »Svobode« v Ljubljani v soboto, 25. nov. 1933, ki se bo vršil ob 20. uri v dvorani Del. zbornice v Ljubljani.

Maribor.

Protituberkulozni dinar, ki ga polagamo v fond za zgradbo azila tuberkuloznim bolnikom, je dosegel v mesecu oktobru 1933 vsoto 73.024.— dinarjev. Vsem in vsakomur, ki je pripomogel do tega gradbenega premoženja, izreka Protituberkulozna liga v Mariboru najpričnejšo zahvalo! V lepi vsoti se zrcali duša in srce razumnih Mariborčanov in ostalih podpornikov, ki se zavedajo, da jih en dinar ne more upropastiti, dočim pomeni za PTL velik socialni napredek.

2 leti za 2 zlati uri. Pred mariborskim sodiščem se je moral nedavno zagovarjati mlad brezposelni fantič, ki je prišel ob priključitvi Mariborskega tedna južno od Beograda v Maribor. Pred sodiščem se je izgovarjal, da je hotel iti sicer brez potnega lista preko meje v Avstrijo, kjer ima njegov rojak trgovino s sadjem. V resnici pa je prišel možakar, ki ima že precej pester kazenski list, na mariborski teden »masne ribce lovit«. Najprej je poskušal in tudi začasno našel svojo srečo na Aleksandrovi cesti, kjer se je delal pijanega in se zaletel pred nekega gospoda ter ga objemal, kakor to včasih delajo pijanci. Ko se je iznenadeni sprehajalec rešil te velike ljubezni in šel naprej, je opazil, da nima več zlate ure. — Kmalu nato je obiskovalec mariborskega tedna z juga napravil v Prešernovi ulici umetno gnečo in tudi tam je premožnejši Mariborčan opazil, da je v tem hipu zginila njegova zlata ura. Stekel je takoj za obtožencem, ki se je z njim nekaj prepiral in ko je Mariborčan potpal v svoj žep, je opazil, da je medtem njegova zlata ura zopet nevidno prišla nazaj v njegov žep. Vkljub temu je dal aretirati obtoženega prijatelja mariborskega tedna, pri katerem pa niso več našli prve zlate ure,

da da človeku možnost svobodne opredelitve. Povojna revolucija v Avstro-Ogrski monarhiji pa je z ozirom na svoj narodni karakter gotovo imela značaj svobodne opredelitve prebivalstva z ozirom na njegovo narodno in državno pripadnost.

S končnoveljavno rešitvijo tega vprašanja, s pripojitvijo Maribora Jugoslaviji, pa je bila državno pravna plat tega problema za naše delavstvo, bodisi slovenskega, bodisi nemškega jezika, definitivno rešena. Kdor se ni mogel pomiriti s tem dejstvom, je odšel preko meje; tisti pa, ki so ostali, so s tem priznali svojo novo državno pripadnost.

Po razburljivih prevratnih dneh in še bolj razburljivih dogodkih, je bilo mariborsko delavstvo slovenske in nemške narodnosti tisto, ki je v popolnem razumevanju novega položaja in svojih razrednih interesov strnilo svoje vrste, puščajoč na stran vse jezikovne razlike, poiskalo zvez s hrvaškim in srbskim delavstvom ter se z njim spojilo v eno celoto, in to davno poprej, preden je v krogih nacionalnega meščanstva in njegovih zaveznikov, ki tako rado daje lekcije delavstvu, ta misel sploh našla tal.

Ob petnajstletnici postanka države in priključitve Maribora Jugoslaviji, je mariborsko marksistično usmerjeno delavstvo tisto, ki brez pridržka izpoveduje svojo državno pripadnost in znova povdarja potrebo čim ožje spojitve vsega jugoslovanskega delavstva v obrambo njegovih socialnih in kulturnih ter izbojevanja političnih pravic, svobode in demokracije.

Stališče jugoslovanskega marksističnega delavstva do države in narodnosti je pozitivno. Zato želi in hoče, da ob petnajstletnici zgodovinskih dogodkov že enkrat prenehajo s svojo gonjo proti njemu vsi tisti, ki ga obdolžujejo, da je protinarodno in protidržavno, ker uvideva potrebo mednarodne povezanosti proletariata v boju z mednarodnim kapitalizmom, za resnično enakopravnost vseh narodnosti in zagotovitev svetovnega miru!

katero je izmaknil pri objemanju in tudi pred sodiščem ni hotel povedati, kam jo je dal. Okrožno sodišče mu je prisodilo za obe zlati uri dve leti ječe.

Novo predsedstvo požarne brambbe. Za predsednika požarne brambbe v Mariboru je bil na zadnjem občnem zboru izvoljen višji državni tožilec dr. Jančič.

Delavci in nameščenici jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Voe, kar rabite za pisarne, kupite v trgovini Ljudske tiškarne d. d., Slomškov trg 6

Hrastnik.

Pevski odsek »Svobode« II» v Hrastniku priredi dne 26. novembra t. l. ob 5. uri popoldne v dvorani Konzumnega društva rudarjev v Hrastniku koncert. Na sporedu je 15 delavskih in narodnih pesmi. Vabljeni so vsi ljubitelji petja, zlasti, ker je vstopnina zelo nizka, upamo, da bo udeležba vsakomur omogočena.

Litija.

»Svoboda« priredi v nedeljo, dne 26. t. m., predavanje o temi: Pomen Delavske kulturne organizacije »Svobode«. Predaval bo s. Cerkvenik iz Ljubljane. Začetek točno ob 7. uri zvečer v dvorani s. Cerarja Franceta. Sodrugi, sodružice, udeležite se predavanja polnoštevilno ter pripeljite s seboj Vaše prijatelje.

Mežica.

Obrekovanje naših nasprotnikov. Težki so časi, ki jih danes preživlja delavstvo v boju za vsakdanji kruh, dočim na drugi strani vlada izobilje in razkošje. V svojem stremjenju po ohranitvi svojih pozicij, je kapitalizem organiziral svoje priganjace, ki imajo nalogo, da razbijejo enotnost delavstva in ga razdvoje. Kapitalisti se dobro zavedajo, da bodo lahko diktirali delavstvu le toliko časa, dokler bo to delavstvo razdvojeno. Fašisti se poslužujejo enakih metod pri nas, kakor v Italiji in kakor v Nemčiji. Oni skušajo nezadovoljno delavstvo tolažiti ob ljubljami, obenem pa jih hujskajo proti delavskim organizacijam s tem, da pravijo, da so te organizacije krive njegove bede, kakor, da bi delavske organizacije upravljale svetovno gospodar-

Brez teh dveh ni pranja!

Henko zagotavlja perilo in za omehčanje trde vode, Persil za izkuhanje, to je pravi način pranja. Ravnajte se točno po navodilu in dosegli boste brez truda perilo belo kot sneg. Persil in Henko sta domača izdelka ter se dobivata v vsaki trgovini.

stvo in ne podjetniki in kapitalisti. Sicer se kapitalistični priganjaci dobro zavedajo, da delavske organizacije niso krive velike bede, ki danes tlači delavstvo, toda namen posvečuje sredstva. Sai jim ne leži na tem, da bi izboljšali položaj delavstva, ampak zato, da ga še bolj zaslužijo, da ga prodajo za južneve groše kapitalistom.

Proti bratovski skladnici. O bratovski skladnici in njenem gospodarstvu ve zadnje čase jako mnogo povedati neki tukajšnji 100 odstotni rentnik, ki agitira po celi Mežiški dolini in organizira upokojence. Pri agitaciji se poslužuje raznih argumentov, ki bodo upravi bratovske skladnice, v kateri so poleg delavcev zastopani tudi podjetniki, kmalu presedali. Povedati moramo, da ni krivda bratovske skladnice, ako se rentnikom slabo godi, ampak predvsem krivda tistih gospodov, za katere se omenjeni stoodstotni invalid poti po agitaciji, ker bi ti gospodje prav lahko napravili tako, da bi sklad za vpokojece dobil primerne dohodke, zlasti da bi se s strani podjetja ali pa iz državne blagajne vplačali primerni zneski za valorizacijo rent. Od delavstva ne more nikdo zahtevati, da naj bi plačevalo višje prispevke, kot pa jih že, ker ono ni zakrivilo niti vojne, niti denarnega poloma, ki je nastal med vojno in po vojni. Pač pa imajo delavski zastopniki pravico, da v bratovskih skladnicah varujejo koristi članstva. Koncem konca pa se bodo tisti zastopniki vendarle vprašali: Ali more biti res stoodstotni invalid tisti, ki je tako glasen po gostilnah in ki tako z lahkoto hodi okrog po agitaciji. V tem pravcu bodo morali naši delavski zastopniki podvzeti potrebne korake, da nam nazadnje res ne bo kdo upravičeno očital, da nismo storili vsega, kar je v zaščito interesov članov bratovske skladnice potrebno. Sicer ni naloga odbora bratovske skladnice, da ocenjuje invalide, je pa gotovo upravičen, da zahteva invalidski nadpregled v vsakem posameznem primeru in s primernim obrazloženjem. V tem pravcu smo doslej bili premalo natančni, pa kakor vsmo kaže, bo treba, da bomo poslej bolj.

Mežiška dolina.

Delavska šola se bo vršila v nedeljo, dne 19. novembra, od 10. do 12. ure v Mežici, popoldan pa od 3. do 5. ure v Prevaljah (v rdečem konzumu). Pridite vsi!

Ribnica na Pohorju.

Volitve v Delavsko zbornico so pokazale razveseljiv napredek našega gibanja. Rdeča lista je dobila 102 glasov, plava 16 in bela 3. Vsa čast našemu zavednemu delavstvu, volilec in volilkam, zlasti pa našim zaupnikom in med njimi še posebej neumnemu delajočemu s. Pecu. Uspeh bi bil najbrž še večji, če bi ne imeli toliko brezposelnih, ki niso imeli volilne pravice. Da je zavednost tudi med njimi doma, je pokazalo njih živahno zanimanje za te volitve. Prihajali so k organizacijskim funkcijonarjem po informacije, radi vpisa v volilni imenik, pa so vsi žalostni odhajali, ko se jim je sporočilo, da nimajo volilne pravice. Naše ribniško delavstvo je v kratkem času že dvakrat pokazalo, da se zaveda svoje dolžnosti in, da ve, kje mu je mesto.

Umri je odborik naše podružnice Splošne delavske zveze s. Peter König. — Zdravil se je že dalj časa, bil je 3 mesece v bolnici v Slovenjgradcu, kjer pa je po prestopu operaciji podlegel dne 26. oktobra. Tragično je, da mu je 4 dni poprej doma umrl tudi 12letni sinček. Za pokojnikom žalujejo žena in trije neposkrbljeni otroci. Pokojnik je bil vedno dober sodrug in zlasti dober delavec v naši strokovni podružnici, kjer ga bomo v odboru le težko pogrešali. Z družino vred je živel dolgo časa v največji bedi, ker je bil meseca maja odpuščen iz Lenarčičevega kamnoloma. Dru-

Zini se je slabo godilo, pa je imela vsaj še upanje, da bo oče enkrat pa vendarle spet prišel do zaslužka in da bo tedaj bolje. Sedaj pa tudi tega upanja ni več. Težko prizadeti družini naše iskreno sožalje. Pokojniku pa ohranimo časten spomin!

Zbirka. Kamnoseški delavci so dne 4. t. m. zbrali Din 106.— in so jih izročili vdovi s. Kóniga kot podporo ob smrti njenega soproga. Imenovana se potom podružnice Splošne delavske zveze vsem darovalcem najiskrenejše zahvaljuje.

Vsi, ki dobivajo Delavsko Politiko, skrbite za to, da hoste naročnino pravočasno

in v redu plačali. Vsi pa agitirajmo za razširjenje našega lista. Naročniki lista plačajo naročnino lahko tudi potom organizacije.

Jesenice.

V Kinu Radio na Jesenicah se bo predvajala v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldan) prekrasna in vesela opereta Mamselle Nitouche z Any Ondro, Georgom Aeksandrom in Hansom Junkermannom v glavnih vlogah.

Kranjski „Triglav“ in volitve v Delavsko zbornico.

Na spomlad letošnjega leta je začel izhajati v Kranju tednik »Triglav«, ki je kakor videti nekako »plavo« navdahnjen in tega »plavega« duha je vreden labudji spev volitvam v DZ, ki ga je objavil kot uvodnik dne 28. okt. t. l. Uvodoma obžaluje in se jezi nad DZ, da je uvedla tako drag volilni način. Ogromne vsote so bile izdane za kuverte in glasovnice od tiste socialne ustanove, ki zdaj pozimi nima denarja, da bi podpirala brezposelne delavce. Ključna na pomoč oblast, zakaj ona ni prepovedala tako dragega volilnega načina, saj bi bil oni brez kroglic in listkov, kar na izust, veliko cenejši in za »Triglav« in njegove protektorje naibž bolj donosen. Saj se razumemo? Kaprice volilnega sistema niso ljube »Triglavu«, ki pravi, da je banovina morala uvesti Bednostni sklad, da izpolni delo DZ, DZ pa tako šari z denarjem. Mi res ne vemo, od kdaj je bilo delo DZ deliti brezposelne podpore,

vemo pa, da se mi borimo z DZ vred že deset let, da se uvede redno in obvezno brezposelno zavarovanje, in vemo tudi, da ni naša nit najmanjša krivda, če se še ni izvedlo.

Delodajalci in ljudje, ki stoje »Triglavu« ob strani, imajo pa velik, če ne ves, greh na tem! Dalje poroča »Triglav«, da so bili volilni imeniki neumljivo neredni in da so se lahko izgubljali, da so bili prepozno poslani, da niso bili dovolj dolgo razgrnjeni itd. in da so skratka — dokaz površnosti naših socialnih ustanov. Da bi te bes lopil! »Triglav« gotovo ni vedel, da je dal sam sebi klofuto. **Seznam se izvrševali okrožni uradi za zavarovanje delavcev,** ki so pri nas pod popolnim komisariatom »plavih« in mi to prav dobro vemo, kajti pošteno smo tudi mi trpeli pod temi razmerami. In občina v Kranju tudi ni v rokah rdečih, nego veliko prej »plavih«, zakaj torej ni poskrbela za boljše razgrnitev imenikov? Mi bi kar želeli, da »Triglav« povpraša za osebo na merodajnih mestih.

Najmanj všeč je pa »Triglavu« orientacija kranjskega delavstva in nameščenstva. Mi pa menimo, da je treba izreči

kranjskim delavcem vso čast.

ker vedo, kje je njih mesto. Zanimiva je trditev:

»Glavna borba rdeče-marksistične skupine je naperjena baš proti delodajalcem, ker zahteva znižanje delovnega časa in povišanje mezd, kar pa je v današnjih razmerah neizvedljivo. Zahteva se mora vedno prikrojiti dejanskemu položaju in moči delodajalca (sic!), ker bo sicer podjetje, v katerem bi se uveljavile marksistične zahteve, prišlo v težkočo, kar ima za posledico odpust večjega dela uslužbenec (sic!) in zmanjšanje rentabilnosti (sic!) dotičnega podjetja.«

OBČNI ZBOR

Stavbene in gostilniške zadruge „Del. dom“ na Glincah

r. z. z. o. z.

se bo vršil 9. decembra 1933 ob 8. uri zvečer v prostorih gostilne Toneta Huč-a na Glincah.

Dnevni red:

1. Likvidacija zadruge.
2. Izvolitev treh likvidatorjev.

V slučaju, da občni zbor ni sklepčen ob določeni uri, se vrši nov občni zbor eno uro kasneje ob vsakem številu navzočih.

Náčelstvo.

Nadzorstvo.

PERJE

sivo, čehano, kg 25.—
Polpuh beli, kg 95.—
Puh sivi, kg 100.—
Puh beli, najfinejši kg 220.—
vse kemično čiščeno!

Eksportna hiša „Luna“, Maribor

Razno.

Na Dolenjskem se je zopet izvršil jako grd umor. Umorjena je bila 64 letna žena Ana Goršetova. Morilec še nimajo, dolže pa njeno sestro. Sestri sta se prepirali zaradi hranilnih knjižic z večjimi zneski. Preiskava bo degnala, če je to resnica. Vsekakor so pa to jako slabi znaki današnje kulture. Nekateri pobijajo ljudi zaradi denarja, drugi polagoma umirajo zaradi gladi, tretji zopet se umore sami ali pa onemorejo od gladi kar na cesti ali zapuščeni v svojem stancvanju. — Misliti pa da to-le! Nekateri trdijo, da je smrtna kazen vzgojno sredstvo. Ako bi bilo to res, potem bi se ne mogel v tako kratkem času po proglasitvi

Samostan St. Lambrecht z več milijoni v konkurzu.

Redovniki z 20 župnjami in 25 cerkvami so ustanovili vinsko trgovino in vele-žganiarno.

Graški časopisi, tudi katoliški, poročajo o velikanskem konkurzu, t. j. propadu premoženja samostana St. Lambrechta, ki leži v okolišju okrožnega sodišča Leoben na Štajerskem. Ta samostan stoji že preko 300 let in je silno premožen. Tekom stoletij je zgradil okrog 30 katoliških cerkev in je imel glasom katoliških časopisov velikanske zasluge za širjenje krščanstva, kot tudi nemstva.

Še sedaj ima ta samostan nič manje kot 20 župnij in 25 cerkev. Med tem

znano božjo pot Maria Zell,

kamor so pred vojno romali vsako leto tudi slovenski romarji in še sedaj dostikrat naši duhovniki organizirajo tja izlete. Zadnji čas dela to tudi tujsko-prometna zveza.

Samostan St. Lambrecht pa ima tudi ogromna posestva z nepreglednimi gozdovi, ter je imel do prevrata tudi velikansko premoženje v denariju, pa je tiste krone med vojno položil v kronske vrednostne papirje, v vojna posojila in mu je to ogromno premoženje po vojni vzela avstrijska inflacija, ko je padla vrednost krone na ničlo.

Samostan pa je imel potem kar naprej sama nesrečna leta in je zgubljal tudi silno mnogo v svoji lesni trgovini.

V romarski cerkvi Maria Zell je imel samostan posebno veliko premoženje v cerkvenih zakladih, ki so bili znani kot »Maria Zeller Kirchenschätze«. Kot veliki

avstrijski patrioti pa so lambreški redovniki tudi te zaklade darovali ne v višjo čast in slavo božjo, ampak za avstrijsko »Kriegshilfe«, za vojno pomoč.

Romarji pa so medtem tudi obubožali in niso nikakor hoteli več obnoviti Maria-Zellskih zakladov. Premoženje tega ogromnega samostana je začelo propadati. In kaj so se redovniki tedaj izmislili? Ko so že bili do vratu v dolgovih, so investirali nove tisočake

v vinsko trgovino in proizvodnjo žganja

(Weinhandel und Brandweinerzeugung). Ustanovili so ogromno podjetje in začela je na debelo trgovina z alkoholom. To je pač gotovo najprimernejši posel katoliških redovnikov po vojnem času. Angažirali so denarne zavode in banke, pa vse skupaj ni pomagalo. Sledil je tem hujši polom. Samostan se je hotel najprej poravnati, da bi plačal upnikom od milijonskih dolgov samo 40 odstotkov. Toda upniki tega niso hoteli sprejeti in tako je okrožno sodišče v Leobnu te dni proglasilo nad premoženjem St. Lambreškega kloštra takozvani

konkurz.

o katerem pa poroča »Grazer Volksblatt«, da bo vrzel upnikom še manje. Ljudje, ki so zaupali svoje premoženje lambreškemu redovnikom, bodo utrpeli milijonske izgube.

smrtno sodbe v procesu proti bratcem Malijem pred novomeškim sodiščem, zgoditi drugi tako strašni umor v neposredni bližini mesta, kjer je bila izrečena smrtna obsodba. — Okoliščine, pod katerimi se je izvršil ta novi umor, pa dajo slutiti, da se je morilec »naobrazil« za svoj posel na podlagi »točnih in preglednih poročil meščanskega tiska«, ki je poročalo o umoru Malijeve žene. Tako n. pr. je morilec Goršetove prislomil lestvo k hiši in uredil vse tako, da bi izgledalo, kot da je prišel skozi lino v strehi v hišo, kakor sta to storila brata Malija, da bi prevarala oblasti, medtem ko je najeti morilec v resnici prišel skozi vrata, ki mu jih je brat odprl v hišo. — Vse kaže, da podrobno poro-

čanje o poteku morilskih procesov vzbuja živalske instinkte pri duševno defektnih ljudeh in da zato tako podrobno opisovanje zločinskih podvigov in umorov ni na mestu.

Demokracija je zgodovinsko dejstvo.

»Nastanek diktatur in polom svobodnih institucij pri narodih, ki niso dovolj zreli za svobodo, z zgodovinskega stališča ni argument proti demokraciji. Kljub vsemu temu bo demokracija ostala sistem razuma, vladna oblika, ki temelji na razvoju pravnega čuta človeštva. Demokracija ni samo prepričanje, marveč tudi zgodovinska resnica.«

(Prof. B. Mirkine-Guetzevich v »The political Quarterly, oktober-december 1933.)

Mi varujemo Vaše zdravje!

**Naši
zajamčeno
nepremočljivi**

HUBERTUSI

**varujejo Vas pred
dežjem in mrazom.**

TIVAR-OBLEKE.

Prvovrstno blago po nizkih cenah dobite v novootvorenih

**TRGOVINI
„DELAVSKE DOM“**

r. z. z. o. z.

Maribor, Frankopanova ul. 1.

Delavke, delavci, kupujte svoje življenjske potrebščine v svoji trgovini.